

HRVATSKA UDRUGA ZA ŠKOLOVANJE PASA VODIČA I MOBILITET

CROATIAN GUIDE DOG AND MOBILITY ASSOCIATION

Trg bana J. Jelačića 3/1, HR-10000 Zagreb
tel./fax. +385 (0)1 4816 155
udruga@psivodici.hr
www.psivodici.hr

STRATEŠKI PLAN
HRVATSKE UDRUGE ZA ŠKOLOVANJE PASA VODIČA I MOBILITET
Za razdoblje svibanj 2018. – svibanj 2021.

Zagreb, travanj 2018.

Sadržaj

Uvod u Strateški plan.....	3
1.Vizija i misija.....	4
2.Vrijednosti i principi djelovanja.....	4
3.Dosadašnja ključna postignuća i aktualni projekti	4
3.1.Program orijentacije i mobiliteta slijepih osoba – O&M program.....	5
3.2.Program školovanja pasa pomagača	5
3.2.1. Program socijalizacije pasa	5
3.2.2. Program školovanja pasa vodiča slijepih.....	5
3.2.3. Program školovanja pasa pomagača.....	6
3.2.4. Program školovanja terapijskih pasa	6
3.2.5. Program skrbi o umirovljenim psima.....	7
3.3. Program edukativno-promotivnih aktivnosti.....	7
3.4. Pružanje podrške korisnicima pasa pomagača.....	7
3.4.1. Mobilna podrška obiteljima korisnika pasa pomagača u Hrvatskoj.....	8
3.5. Izdavačka djelatnost.....	8
3.6. Projekti i programi koji su obilježili rad i djelovanje Udruge.....	9
3.7. Međunarodna suradnja	10
4. Izvori financiranja Udruge.....	11
5. Organizacijski ustroj i članstvo	12
6. Analiza vanjskog i unutarnjeg okruženja.....	14
6.1. SWOT analiza Udruge.....	14
6.2. Trendovi u okruženju.....	15
6.3. Dionici organizacije.....	16
7. Strateški ciljevi 2018.-2021.....	17
8. Organizacijski prioriteti.....	18

UVOD U STRATEŠKI PLAN

Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet je nevladina, neprofitna organizacija osnovana 08.12.1990. godine. Udruga promiče osnovna ljudska prava i kvalitetu življenja slijepih i drugih osoba s invaliditetom, te djece s teškoćama u razvoju, stvarajući uvjete za njihovu socijalnu uključenost u zajednicu - što je svrstava u **socijalne neprofitne organizacije**.

Udruga provodi nekoliko osnovnih programa koji obuhvaćaju: program orijentacije i mobiliteta slijepih što uključuje obuku slijepih osoba za korištenje tehnike bijelog štapa, vještina svakodnevnog življenja i kretanje uz pomoć psa vodiča, te programe školovanja i dodjele drugih pasa pomagača - za osobe u invalidskim kolicima i za djecu s teškoćama u razvoju, pasa pomagača za djecu i osobe s epilepsijom, za osobe s dijabetesom te za osobe sa psihičkim oboljenjima i poremećajima. Uz to provodi program školovanja i dodjele terapijskih pasa stručnjacima različitih profila koji ih uključuju u svoj rad sa djecom s teškoćama u razvoju i odraslima.

Iako Udruga primarno djeluje u području socijalne politike, provodi i različite oblike edukacija :

- edukativne radionice u vrtićima, osnovnim i srednjim školama te fakultetima na temu kako komunicirati i pristupiti slijepoj osobi u cilju senzibiliziranja društva za prava, mogućnosti i potrebe OSI;
- edukaciju instruktora orijentacije i mobiliteta;
- edukaciju trenera i instruktora pasa pomagača;
- programe uzgoja i školovanja pasa pomagača.

Udruga uz školovanje i dodjelu pasa pomagača, pruža podršku korisnicima kroz zagovaranje osnovnih ljudskih prava zajamčenih zakonskim i drugim propisima, te njihove interese zastupa u međunarodnim strukovnim i korisničkim asocijacijama.

Djelovanje i ovlasti Udruge, u odnosu na programe školovanja i dodjele pasa vodiča i drugih pasa pomagača korisnicima, kao i njihovo zagovaranje prava na pristupačnost javnim prostorima i sredstvima javnog prijevoza, zakonski su uređene. Naime u čl. 3. Zakona o kretanju slijepih osoba uz pomoć psa vodiča (NN131/98) propisane su ovlasti Udruge: „*Osposobljavanje slijepih osoba za kretanje sa psom vodičem i školovanje pasa vodiča i mobilitet provodi Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet.*“

Dosadašnji rad Udruge temeljio se na Strateškom planu za razdoblje 2015. -2018. te godišnjim Planovima i programima rada koji nisu sadržavali sve elemente definirane u ovom Strateškom planu.

Neposredan povod za drugačiji pristup planiranju, s jedne strane, bilo je rješavanje osnivačkih udjela i upravljačke strukture u Centru za rehabilitaciju Silver (nastavno: Centar Silver), čiji je Udruga suosnivač zajedno s Gradom Zagrebom i Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi RH.

Također, ne manje važan razlog izradi novog Strateškog plana Udruge, predstavljaju: analiza potreba korisnika dosadašnjih usluga Udruge, te utjecaj politika na europskoj i međunarodnoj razini koji postavljaju nove standarde razvoja programa i kvalitete usluga, u cilju osiguranja ravnopravnosti, sigurnosti i bolje socijalne uključenosti korisnika pasa pomagača u zajednici.

Kako bi utvrdili nastavak rada u novim okolnostima, strateško planiranje omogućilo je dogovor članova upravljačke strukture i stručnog tima Udruge o ključnim ciljevima za novo trogodišnje razdoblje 2018. – 2021.

Ovaj Strateški plan odnosi se na razdoblje od 2018.-2021. godine, a dokument sadrži nekoliko ključnih cjelina koje su obuhvaćene tijekom ciklusa planiranja: viziju, misiju, vrijednosti i principe djelovanja koji proizlaze iz Statuta Udruge, pregled glavnih programskih i organizacijskih postignuća organizacije u proteklom razdoblju, analizu unutarnjeg i vanjskog okruženja Udruge (SWOT analizu), analizu trendova s naglaskom na izazove u području socijalnog uključivanja osoba s invaliditetom, pregled dionika organizacije, te glavne strateške ciljeve (sa specifičnim ciljevima i glavnim aktivnostima) koje će Udruga provoditi u razdoblju 2018. do 2020. Uz ove segmente, Plan sadrži i glavne ciljeve organizacijskog razvoja te Operativni plan do kraja 2018.

S obzirom da nam ovo nije novo iskustvo, zbog važnosti kvalitetne izrade i provedbe Strateškog plana, u okviru osiguranja uvjeta za realizaciju osnovne djelatnosti, Udruga planira osigurati sredstva za jačanje kapaciteta, za razvoj novih programa i usluga.

1. VIZIJA I MISIJA UDRUGE

Vizija

Vizija Udruge je demokratizacija društva u kojem se poštuju osnovna ljudska prava i unapređuje kvaliteta življenja slijepih i drugih osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju, osoba sa zdravstvenim teškoćama te drugih marginaliziranih skupina, smanjenje predrasuda prema ovim osobama, stvaranjem uvjeta za izjednačavanje mogućnosti i njihovu punu socijalnu uključenost.

Sve to ostvaruje realizacijom programa promicanja osnovnih ljudskih prava i kvalitete življenja slijepih i drugih osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju te osoba sa zdravstvenim teškoćama, stvarajući uvjete za njihovu socijalnu uključenost u zajednicu.

Misija

Misiju Udruge predstavlja podizanje svijesti društva o pravima, mogućnostima i potrebama osoba s invaliditetom, što doprinosi senzibiliziranosti zajednice te povećanju broja neovisnih i samostalnih osoba, kroz poboljšanje njihove mobilnosti i kvalitete svakodnevnog življenja dodjelom odškoloranih pasa pomagača.

Udruga potiče i razvija osnaživanje i samozagovaračku ulogu svojih članova na promicanju ljudskih prava u kontekstu primjene Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom, zakonskih propisa i strateških dokumenata RH. Potiče organiziranje korisnika u klubove, te osnivanje i suradnju mreže klubova korisnika. Osigurava mehanizme za primjenu propisanih standarda i kriterija rada korisnika sa dodijeljenim im psima pomagačima.

2. VRIJEDNOSTI I PRINCIPI DJELOVANJA

Udruga svoj rad s pojedincima, neformalnim grupama, institucijama i neprofitnim organizacijama, poslovnim sektorom, lokalnim, regionalnim i državnim vlastima temelji na sljedećim vrijednostima i principima djelovanja:

- Jednakosti i ravnopravnosti svih ljudi
- Poštivanju različitosti i međusobnog uvažavanja
- Humanosti i solidarnosti
- Socijalnog dijaloga i međusektorsku suradnju
- Osnaživanju osoba s invaliditetom, obitelji i djece s teškoćama u razvoju i osoba sa zdravstvenim teškoćama - korisnika pasa pomagača kroz edukaciju i podršku u zagovaranju principa neovisnog življenja – PR counseling, te boljeg socijalnog uključivanja u zajednicu
- Pokretanju pozitivnih inicijativa i inovativnih usluga i programa
- Poticanju mrežnog pristupa kroz suradnju između pojedinaca i različitih sektora
- Stvaranju održivih usluga za OSI koje potiču socijalno uključivanje
- Timskog rada

3. DOSADAŠNJA KLJUČNA POSTIGNUĆA UDRUGE I AKTUALNI PROJEKTI

Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet od svog osnutka, svojim dugogodišnjim radom i djelovanjem utječe na poboljšanje položaja slijepih i drugih osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji, osoba sa zdravstvenim teškoćama (npr. oboljeli od dijabetesa, epilepsije...).

Nakon osnutka i po završetku organizacijskog ustroja, Udruga je na temelju europske i američke stručne literature – prilagodivši sadržaj kulturološkim, prometnim i socio-ekonomskim prilikama u Hrvatskoj – izradila vlastite rehabilitacijske programe za slijepce i druge osobe s invaliditetom a koji uključuju dodjelu odškoloranih pasa pomagača. Evidentno je bilo da Statutom postavljene ciljeve nije moguće ostvariti bez izobrazbe kadrova, pa je stoga u edukaciju uključena odabrana grupa volontera. Radilo se o skupini od petnaestak mladih osoba, koji su prošli edukaciju iz područja orijentacije i mobiliteta slijepih i temeljnih vještina odabira i treninga pasa vodiča. Po završetku edukacije, ispite i stručnu procjenu sposobnosti uspješno je prošlo njih četvero, koji su

dalje nastavili tijekom, kako stručnog usavršavanja tako i svakodnevnog volonterskog rada i sa psima i sa slijepim osobama.

U 1994/95. godini bili su uključeni u edukaciju u Velikoj Britaniji, te u edukativne radionice što ih je organizirala Udruga.

Za to razdoblje ovdje ćemo navesti samo ključne rezultate koji obuhvaćaju izradu i implementaciju slijedećih programa:

3.1. PROGRAM ORIJENTACIJE I MOBILITETA SLIJEPIH OSOBA – O&M program

Tehnika bijelog štapa, osnova je orijentacije i mobiliteta slijepih.

Iako je kretanje uz pomoć bijelog (dugog) štapa osnovna tehnika orijentacije i mobiliteta, u Hrvatskoj je od cca 6000 slijepih i visokoslabovidnih osoba nedopustivo malo onih koji su je usvojili i tako stekli osnovni preduvjet za samostalan život. Razlog tome leži vjerojatno i u činjenici da čovjek vidom percipira oko 90% informacija iz okoline. Naučiti slijepu osobu da se pomoću ostalih osjetila i bijelog štapa orijentira i kreće u prostoru složen je i težak zadatak, pogotovu ima li se na umu da gubitak vida prati i opće stanje bespomoćnosti i izolacije. Prema cjelovitom O&M programu, taj zadatak u Udruzi od 1996. godine provode instruktori orijentacije i mobiliteta kroz 70 do 80 sati individualnog rada s polaznicima.

Program prolaze osobe koje čekaju dodjelu psa vodiča, ali i one koje iz nekog razloga ne mogu prihvatiti suživot s psom, pa će im korištenje bijelog štapa ostati glavna tehnika u samostalnom kretanju. Tako stečena neovisnost pridonosi razvoju njihove svijesti o vlastitim mogućnostima, što je temelj uspješne integracije svake slijepe osobe u društvenu zajednicu.

Do osnutka Centra Silver Udruga je osposobila preko 600 slijepih osoba za neovisno i samostalno kretanje uz pomoć bijelog štapa.

O&M program bio je sufinanciran od strane Ministarstva rada i socijalne skrbi.

3.2. PROGRAM ŠKOLOVANJA PASA POMAGAČA

3.2.1. PROGRAM SOCIJALIZACIJE PASA

Socijalizacija je ključan proces u školovanju pasa pomagača. Odabrano štene svoju prvu godinu odrastanja provodi u obitelji, gdje se navikava na sve okolnosti u kojima živi čovjek, usvaja osnovna pravila ponašanja i uči se poslušnosti. Samo u ugodnom i sretnom domu, u kojem će biti prihvaćeno od svih članova obitelji, štene se može razviti u zdrava, njegovana i dobro odgojena psa. Tijekom socijalizacije, Udruga obiteljima pruža stručnu pomoć i podmiruje sve troškove prehrane, opreme i liječenja psa.

Humanost i solidarnost tih volontera neprocjenjiv je doprinos radu Udruge.

Do osnutka Centra Silver, u programu socijalizacije, Udruga je godišnje imala oko 50 tak štenadi i mladih pasa o kojima su brinule volonterske obitelji – socijalizatori sa područja grada Zagreba i uže okolice.

3.2.2. PROGRAM ŠKOLOVANJA PASA VODIČA SLIJEPIH

Ključna prekretnica dogodila se 1997. godine, po povratku sa edukacije instruktore iz Kanadskog centra za pse vodiče.

Tih se godina u Udruzi odvijala prilagodba modela školovanja i dodjele pasa vodiča slijepih, propisanog kroz standarde i kriterije International Guide Dog Federation kao strukovne asocijacije koja je timu Udruge omogućila stručno usavršavanje u relevantnim centrima Velike Britanije, Kanade i kasnije Norveške. Uz ispunjenu pretpostavku stručnosti, model je zahtijevao odgovarajuću organizacijsku formu (mini centar Lučko) koja omogućuje cjelokupan proces dvogodišnjeg školovanja i dodjele psa vodiča – od šteneta, preko socijalizacije, treninga psa pa do dodjele i obuke korisnika. Taj se proces prilagodbe i ispunjavanja kriterija odvijao u periodu 1994. – 1998, u kojem je vremenu Udruga bila pridružena članica IGDF-a.

U 1998. godini postaje redovitom članicom International Guide Dog Federation (IGDF) sa svim ispunjenim standardima i kriterijima, koji se kroz superviziju procjenjuju svakih pet godina, nakon čega se dobiva licenca za naredno razdoblje. Monitoring se provodi na godišnjoj razini, ispunjavanjem službenih obrazaca, sudjelovanjem na stručnim skupovima što ih IGDF organizira i podnošenjem godišnjih izvješća. Dakle, Udruga je prvu međunarodnu licencu školovanja i dodjele pasa vodiča slijepim osobama dobila 1998. godine. Zbog

nemogućnosti održavanja propisanog broj radnih jedinica pas vodič- slijepa osoba, udruga nije članica IGDF-a od 2017 godine.

Hrvatska je jedna od rijetkih zemalja Europe koja na inicijativu Udruge, od 1998. godine ima Zakon o kretanju slijepa osobe uz pomoć psa vodiča (NN 131/98).

Od samih začetaka vizija Udruge bila je izgradnja Centra za školovanje pasa vodiča slijepih s odgovarajućom infrastrukturom koja bi osigurala zadovoljenje potreba za psima vodičima u Hrvatskoj i regiji. U prvom javno privatnom partnerstvu Udruge sa Gradom Zagrebom i Ministarstvom rada i socijalne skrbi, 2008. godine završena je izgradnja i otvoren Centar za rehabilitaciju SILVER.

Do osnutka Centra Silver Udruga je odškolovala i slijepim osobama dodijelila 89 pasa vodiča.

3.2.3. PPROGRAM ŠKOLOVANJA PASA POMAGAČA

Školovanje psa pomagača također počinje nakon socijalizacije u obitelji, a traje 5 do 6 mjeseci. Obuka psa koji će svakodnevno pomagati osobama s paraplegijom ili tetraplegijom, odnosno onima oboljelima od mišićne distrofije, multiple skleroze.. **temelji se na vježbama poslušnosti, a osnovu programa predstavlja aport - podizanje i donošenje predmeta.** Tijekom školovanja pas uči pomoći osobi pri prelasku iz kreveta u invalidska kolica, samostalno otvarati i zatvarati vrata, paliti i gasiti svjetlo, povlačiti kolica na pločnik, otići u prodavaonicu po namirnice ... Kada usvoji cijeli niz tih vještina, pas se prenosi prethodno odabranom korisniku. Prijenos se odvija u dva dijela: u prvom korisnik i pas pod budnim okom instruktora uspostavljaju kontakt i komunikaciju kroz vježbe poslušnosti, a u drugom se nastoje što bolje uskladiti kroz njegovu ulogu pomagača u prostoru u kojem korisnik živi. Pritom valja uzeti u obzir brojne, vrlo specifične i promjenjive životne okolnosti i potrebe svake nepokretne ili teško pokretne osobe, što od instruktora zahtijeva veliku fleksibilnost. Iz tih razloga instruktor kroz dulje vrijeme pruža pomoć i podršku korisniku.

Uz gore navedeno psi pomagači se uključuju u rad s djecom s teškoćama u razvoju. Udruga je školovanje pasa pomagača započela 2002. godine, te su uključeni u različite terapijske procese (kod logopeda, defektologa-rehabilitatora, fizioterapeuta ...). Najčešće se, ipak, dodjeljuju individualno u obitelji djece s teškoćama u razvoju, gdje pas sudjeluje u svakodnevnom životu djeteta.

Školovanje psa pomagača traje 6 do 8 mjeseci, a započinje po završenoj socijalizaciji, u dobi od 14-16 mjeseci starosti psa. U toj ulozi dobro će se snaći samo izrazito mentalno stabilan i miran pas, s visokim stupnjem tolerancije. Specifičnosti treninga definiraju se prema dijagnozi i potrebama svakog djeteta ili mlade osobe (npr. hiperaktivnost, različite motoričke, govorne ili mentalne teškoće, gluhoća, sljepoća...).

Svako biće ima potrebu za prijateljstvom, nježnošću i ljubavlju. Ta je potreba posebno izražena kod djece i mladih s teškoćama u razvoju. Djetinjstvo je razdoblje u kojem se najveći dio učenja i usvajanja novih informacija odvija kroz igru. Igra je prirodan način kojim djeca stječu nove vještine, jer su motivirana za rad, aktivnosti su im zanimljive, ugodno se osjećaju, što proces učenja i pamćenja čini bržim, a primarno unapređuje razvojne procese odnosno smanjuje razvojne teškoće.

Psi se pomagači dodjeljuju roditelju/voditelju za individualan rad s djetetom s teškoćama u razvoju. Do sad je Udruga imala različita iskustva uključivanja psa pomagača u grupni rad djece s teškoćama u razvoju ili različitim oboljenjima (Odgojno obrazovni centar Goljak, Udruga Krijesnica – udruga za pomoć djeci i obiteljima suočenim s malignim bolestima, Škola za odgoj i obrazovanje Pula – djeca s višestrukim oštećenjima). Uz to psi pomagači iznimno pozitivan utjecaj imaju kod sprečavanja i smanjenja epileptičnih napada, upozorenja na dijabetičku komu osoba oboljelih od dijabetesa te kod osoba s različitim psihičkim oboljenjima i poremećajima (Psihijatrijska bolnica Rab).

3.2.4. PROGRAM ŠKOLOVANJA TERAPIJSKIH PASA

U proteklom strateškom razdoblju Udruga je uspostavila i specijalizirala program školovanja terapijskih pasa koje dodjeljuje stručnjacima različitih profila za rad s djecom s teškoćama u razvoju ili odraslim osobama. Dodjeljuje ih institucijama ili Udrugama koje u okviru svog djelokruga rada i djelovanja imaju djecu s teškoćama u razvoju i OSI za stručni grupni ili individualni rad s korisnicima.

3.2.5. PROGRAM SKRBI O UMIROVLJENIM PSIMA

Sukladno standardima propisanim od strane ADI-a, radni vijek psa pomagača je 7-8 godina, ovisno o procjeni radne sposobnosti i zdravstvenog stanja psa. Nakon umirovljenja Udruga brine o psima kroz osiguranje kvalitetne skrbi u udomiteljskim obiteljima volontera.

3.3. PROGRAM EDUKATIVNO-PROMOTIVNIH AKTIVNOSTI

U cilju bolje informiranosti i senzibilizacije građana o pravima, potrebama i mogućnostima slijepih i drugih osoba s invaliditetom te djece s teškoćama u razvoju – korisnika pasa pomagača i humanoj ulozi pasa u njihovim životima, Udruga je osmislila edukativno-promotivni program. Ovaj program namijenjen je djeci predškolskog uzrasta, učenicima osnovnih i srednjih škola, studentima, zaposlenicima različitih institucija i tvrtki, stručnjacima različitog profila i građanima.

Edukativno promotivne aktivnosti uključuju:

- Edukativne radionice/ predavanja (o sljepoći i ulozi pasa pomagača u životu OSI) za manje grupe djece, učenika, studenata koje vodi član stručnog tima Udruge i korisnik psa pomagača;
- Praktičan prikaz kako pristupiti i komunicirati sa slijepom osobom;
- Praktičan prikaz rada psa vodiča, psa pomagača;
- Simulator sljepoće;
- Igraonicu za najmlađe "Svijet velikih i malih šapa";
- Projekciju edukativnog filma "Naše su mogućnosti beskonačne – film o psima koji mijenjaju živote";
- Edukativnu izložbu B1 plakata "Progledajte bez predrasuda";
- INFO štand;
- Diseminaciju informacija putem brošura, letaka i drugih info materijala

Ove su programske aktivnosti ključne za podizanje svijesti društva i stvaranje uvjeta za bolju socijalnu uključenost osoba s invaliditetom i djece s razvojnim teškoćama u zajednicu.

3.4. PRUŽANJE PODRŠKE KORISNICIMA PASA POMAGAČA

Uz besplatnu dodjelu pasa pomagača- pasa vodiča i drugih pasa pomagača korisnicima a sukladno odredbama Zakona o kretanju slijepice osobe uz pomoć psa vodiča, Udruga je dužna zaštititi njihova prava.

Udruga kontinuirano pruža sve oblike podrške i zagovaranja prava korisnika u području pristupačnosti.

Od 2010. godine ***u funkciji je dojavni sustav kršenja prava i diskriminacije korisnika pasa pomagača; telefon 01/4816-888 i e-mail adresa: diskriminacija@psivodici.hr na koju korisnici mogu prijaviti kršenje prava temeljem navedenog Zakona te diskriminaciju sukladno Zakonu o suzbijanju diskriminacije.***

Proteklih 16 godina Udruga na godišnjoj razini organizira Seminare za korisnike pasa pomagača (obitelji korisnika pasa pomagača, korisnici pasa vodiča, stručnjaci kao voditelji terapijskih pasa). Seminari su sufinancirani sredstvima od Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku RH, lokalnih uprava i samouprava te drugih donatora.

Ustavom Republike Hrvatske, brojnim zakonskim propisima, međunarodnim deklaracijama i konvencijama (konvenciji UN o pravima OSI) zagwarantirana su ljudska prava kako svim građanima – državljanima naše zemlje, tako i svim strancima koji Hrvatsku posjećuju. No, postojanje brojnih instrumenata u zaštiti ljudskih prava osoba s invaliditetom u Hrvatskoj, često ne podrazumijeva efikasnost njihove provedbe. Sve se to u praksi reflektira na stvarni položaj i kvalitetu življenja, kako slijepih, tako i drugih osoba s invaliditetom - korisnika pasa vodiča, i drugih pasa pomagača. Stoga ostvarenjem postavljenih programskih ciljeva afirmiramo prava korisnika pasa pomagača - posebice u području neovisnog kretanja i pristupačnosti javnim objektima i sredstvima javnog prijevoza - utvrđenih Zakonom.

Podaci o kršenju ovih prava, do kojih smo došli istraživanjem u području primjene Zakona, (partnerstvo na Projektu sa Centrom za mirovne studije) poslužili su kao baza za uspostavu gore navedenog dojavnog sustava i metodologije praćenja primjene zakona o kretanju slijepa osobe uz pomoć psa vodiča. Iz tih su aktivnosti proizašla uključenost i podrška brojnih suradnika. Obuhvaćena je cjelokupna društvena struktura, sve do saborskog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, iz čega su proizašle Preporuke za poboljšanje položaja korisnika pasa pomagača. Na taj će se način u budućnosti smanjiti rizici kršenja ovih prava/diskriminacije, posebice na institucionalnoj razini. Sve to u cilju poboljšanja položaja slijepih i drugih osoba s invaliditetom u Hrvatskoj, a sada kao i članice Europske unije koja također usklađuje spomenuta prava za sve zemlje u članstvu.

O svemu gore navedenom raspravljao je i saborski Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina 23. veljače 2011. godine, koji je jednoglasno donio Zaključak upućen Vladi RH o potrebi formiranja Radne skupine za izradu novog Zakona, koji bi detaljnije uredio ovo područje prava na mobilnost i pristupačnost korisnika pasa pomagača.

3.4.1. MOBILNA PODRŠKA OBITELJIMA KORISNIKA PASA POMAGAČA U HRVATSKOJ

Potaknuti rezultatima pilot Projekta "Razvoj mobilne podrške obiteljima korisnika terapijskih pasa" iz 2009. godine, Udruga se odlučila za pružanje inovativne socijalne usluge patronaže kroz oblik mobilne podrške obiteljima korisnika pasa pomagača. Tako je 2010. uz sufinanciranje Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi RH i dječjim vrtićem Bajka kao partnerom, započela provedba trogodišnjeg Programa. **Glavni cilj Programa je prevencija institucionalizacije i podizanje kvalitete življenja djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji kroz rad mobilnih timova u kućnom okruženju usmjeren na poticanje i podršku razvojnim aspektima svakog pojedinog djeteta – korisnika psa pomagača.** Kroz individualizirani pristup, uvažavajući specifičnosti razvojnih aspekata svakog djeteta, poboljšava se učinak psa pomagača, educiraju se roditelji djece s teškoćama u razvoju i stručnjaci u lokalnim sredinama. Također Peer counseling se pokazao kao vrlo koristan aspekt savjetovanja na istoj razini među obiteljima.

Tijekom 3 godine provedbe Programa, skupine korisnika obuhvaćaju:

- 45 obitelji djece korisnika pasa pomagača;
- 14 skupina roditelja djece vrtićkog uzrasta, razreda ili udruga u čije su programe uključeni korisnici pasa pomagača;
- 15 skupina stručnjaka koji rade s djecom - korisnicima pasa pomagača u lokalnim sredinama.

Program obuhvaća korisnike iz cijele Hrvatske. Mnoga su svjedočanstva o pozitivnim učincima koje ima pas pomagač na dijete s teškoćama u razvoju ali i na cijelu njegovu obitelj i širu okolinu.

3.5. IZDAVAČKA DJELATNOST

Kao dio civilnog društva i jedina nevladina i neprofitna organizacija u Hrvatskoj koja se bavi gore navedenim specifičnim programima, aktivnim sudjelovanjem u radu međunarodnih i europskih strukovnih asocijacija čija je članica, doprinosi njihovim rezultatima. Pri tom su ključni standardi i aktualni trendovi koje implementira u svojem radu. Slijedom toga, a usklađujući praktična iskustva analize i spoznaje, izdala je brojne stručne publikacije i druge edukativno-informativne materijale:

- Priručnik "Orijentacija i mobilitet u Hrvatskoj, Vjekoslav Mršić, 1995.
- Publikacija "15 godina zajedno" – publicirano istraživanje povodom obilježavanja 15. Obljetnice rada i djelovanja Udruge, 2005.
- Didaktički komplet "Olijeva čarobna vreća" s priručnikom, Lucija Katalenić, 2009.
- Edukativno-dokumentarni film „Naše su mogućnosti beskonačne – film o psima koji mijenjaju živote“ kao svjedočanstva korisnika; producent Nenad Puhovski, 2010.
- Knjiga "Više od prijateljstva", Renata Pleško, 2010.
- Priručnik "Zapošljavanje slijepih osoba – prednost ili nedostatak", Stručni tim Udruge, 2011.

- Priručnik "Terapijski psi u Hrvatskoj", Lucija Katalenić, 2013.
- Priručnik „Bijeli štap kad moguće postaje stvarno“, Stručni tim Udruge, 2014
- Priručnik „Od osmijeha do uspjeha“ autorica Lea Defčić , 2015

Časopisi i brošure:

- 10 brojeva lista "Oči koje vode"
- Brošura "Upoznajmo Amija – priča jednog psa vodiča"
- Slikovnica "Pako i prijatelji na Bundeku"
- Brošura "Živjeti neovisno temeljno je ljudsko pravo"
- Brošura "Kako pri susretu sa slijepom osobom"
- Brošura "Terapijski pas"
- Brošura "Naša je misija zajednička"
- Brošura „Humana uloga pasa pomagača“
- Slikovnica „Moj komadić sreće koji sve pokreće“

3.6. PROJEKTI I PROGRAMI KOJI SU OBILJEŽILI RAD I DJELOVANJE UDRUGE

Od osnivanja do 2012. godine Udruga je provela preko 200 većih i manjih projekata i 7 programa sufinanciranih od tijela državne uprave, jedinica lokalne i regionalne (samo)uprave, EU fondova te više od 100 donatora i 30 sponzora iz Hrvatske i inozemstva. Ovdje ćemo navesti samo najznačajnije a koji predstavljaju osnovu planiranja budućeg rada i djelovanja Udruge:

- Grad Zagreb, Projekt "Uključivanje terapijskog psa u terapijske i rehabilitacijske procese djece s teškoćama u razvoju" - Centru za odgoj i obrazovanje Goljak od 2005. do 2009. godine
- CARDS 2002., Projekt "Orijentacija i mobilitet kao preduvjet socijalnoj uključenosti osoba s invaliditetom u zajednicu", Dubrovačko-neretvanska županija, 2006.
- Projekt Capacity building – Upravni odbor i zaposlenici Udruge, 2006.-2007.
- Trogodišnji Program "Mobilnost kao preduvjet socijalnoj uključenosti slijepih osoba u zajednicu", u 6 županija i velikih gradova RH, 2007. – 2009.
- Izgradnja Centra za pse vodiče i mobilitet - prvo javno privatno partnerstvo između Udruge, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi RH i Grada Zagreba, čiji je rezultat stavljanje u funkciju ustanove socijalne skrbi Centar za rehabilitaciju Silver, 2003. - 2008.
- Organizacija 9. međunarodne konferencije "Neovisnost, ravnopravnost i pristupačnost za korisnike pasa pomagača" sa Assistance Dog Europa, Umag, 2009.
- Pilot projekt "Razvoj mobilne podrške obiteljima korisnika terapijskih pasa", 2009.
- Projekt "Metodologija praćenja primjene zakona u cilju afirmacije ljudskih prava" PROVJERI NAZIV!!!!
- Trogodišnji Program "Razvoj mobilne podrške obiteljima korisnika pasa pomagača u Hrvatskoj", (treći ciklus 2010.-2019).
- EU projekt "Zapošljavanje slijepih osoba prednost ili nedostatak" u okviru IPA IV komponenta „Razvoj ljudskih potencijala“, 2010.-2011.
- Program edukativno promotivnih aktivnosti u cilju stvaranja uvjeta za bolju socijalnu uključenost korisnika u zajednicu – veći i manji gradovi, ruralne sredine, odgojno obrazovne ustanove, pružatelji različitih usluga... - kontinuirano.
- EU projekt "Razvoj usluga mobilne podrške za slijepo osobe u Hrvatskoj" IPA IV komponenta "Širenje mreže socijalnih usluga", 2013.-2015.

IGDF SEMINAR

- IGDF Seminar 2016, Hvar, Republika Hrvatska
- Udruga je 2016. godine bila organizator i domaćin svjetskog stručnog skupa menadžera i instruktora pasa vodiča slijepih "IGDF Seminar 2016", održanog u Hvaru, hotel Amfora.
- Povod je tomu bilo obilježavanje 25. obljetnice školovanja pasa vodiča slijepih u Hrvatskoj. Zahtjevnost organizacije Skupa očituje se, ne samo u brojnosti sudionika kojih je ukupno bilo 348, već i u organizacijskoj strukturi kroz 5 paralelnih radionica tijekom 3 dana rada.
- Iz perspektive Udruge, čiji su ljudski resursi beznačajni u usporedbi sa velikim sličnim centrima i organizacijama, uspješnoj su realizaciji značajno doprinijeli volonteri koji su nam bili neprocjenjiva pomoć.

ŠKOLOVANJE I DODJELA TERAPIJSKIH PASA

- Začetci ove inovativne usluge u Hrvatskoj sežu još od 2004. godine, kada ih je Udruga provodila u ustanovama: Centru za odgoj i obrazovanje djece s teškoćama u razvoju "Goljak" i SUVAG.
- Slijedeći pozitivne primjere svjetske prakse, stručni tim Udruge nastavio ih je unapređivati tijekom proteklih godina. U tome su nam se pridružili i stručnjaci iz ustanova i udruga, posebice oni koji su bili spremni za nove izazove i unapređenje vlastitih usluga. U posljednjih 5 godina iskazuje se značajniji interes u različitim područjima djelovanja, kako u radu sa djecom s teškoćama u razvoju, tako i sa odraslima, bilo da se radi o invaliditetu ili osobama oboljelima od različitih bolesti i poremećaja (epilepsija, dijabetes, demencija, psihička oboljenja i poremećaji...) S obzirom na iskazani interes stručnjaka različitih profila, Udruga će u narednom razdoblju intenzivirati školovanje i dodjelu terapijskih pasa, vodeći se propisanim Standardima i kriterijima kvalitete ovih usluga od strane AAII-a, čija je članica.

PROJEKT DARUJMO DJECI KAZALIŠTE

- Tijekom proteklih 9 godina u suradnji sa dječjim vrtićima grada Zagreba, Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i sport, te autoricom Projekta gđa Vesnom Hrvoj realizira se godišnje oko 35 dječjih predstava, čiji je prihod od ulaznica usmjeren u školovanje pasa pomagača za djecu s teškoćama u razvoju i terapijskih pasa, što ih Udruga dodjeljuje stručnjacima različitih profila, koji ih uključuju rad sa ovim ranjivim skupinama.
- Projekt uz humanitarnu dimenziju ima i druge ne manje vrijedne - senzibiliziranje društva prema potrebama i mogućnostima djece s teškoćama u razvoju i humanoj ulozi pasa pomagača, kreativnost djece u dječjim vrtićima, razvijanje kulturnih navika u obiteljima.

3.7. MEĐUNARODNA SURADNJA

Udruga je tijekom razvoja prošla put od organizacije koja je solidarnošću drugih stjecala nova znanja i vještine i tako razvijala programe ključne za kvalitetu življenja slijepih i drugih osoba s invaliditetom, te djece s teškoćama u razvoju, pa do danas kada svoja znanja i iskustva prenosi i širi drugima: Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Malta, Srbija, Rumunjska, Slovenija . . . Danas bez pretencioznosti moguće je konstatirati da je Udruga vodeća organizacija civilnog društva u ovom dijelu Europe u području socijalnih usluga, koje imaju za cilj poboljšanje mobilnosti, kvalitete života i socijalne uključenosti OSI i djece s teškoćama u razvoju u društvu.

Međunarodne aktivnosti razvija i kroz članstvo u međunarodnim strukovnim asocijacijama: Assistance Dog Europa, European Guide Dog Federation i Animal Assisted Intervention International. Hrvatska je iznimno priznata u europskim i svjetskim razmjerima kao respektabilna kvalitetom i inovativnošću modela što ih je razvila i primjenjuje uspostavljanjem standarda i kriterija, važnih za unapređenje ovih socijalnih usluga za korisnike.

4. IZVORI FINANCIRANJA UDRUGE

IZVORI FINANCIRANJA DO 2020/ 2021

Ključni izvori financiranja Udruge predstavljaju:

*Europski fondovi – ESF širenje mreže socijalnih usluga (rok prijave 18.05.2018)

*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Trogodišnji program MDOMSP (ugovoren od 2017.-2019., potrebno pripremiti novi program ciljano sa povećanjem udjela financiranja za barem 30 %. Potrebno je dobro dokumentirati i izvještavati o programu te osigurati završnu evaluaciju kako bi se osigurala preporuke za povećanje sredstava u ciklusu iza toga.

*Institucionalna potpora - Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva (od 10.2017.g. – 10.2020.g.) –(sljedeća moguća prijava 2022.g.).

*Grad Zagreb, potencijalni izvori iz više resora:

*Gradski ured za poljoprivredu (projekcija očekivanih sredstava-10.000kn)

*Gradski ured za socijalnu zaštitu osoba s invaliditetom (projekcija očekivanih sredstava-20.000kn)

*Gradski ured za obrazovanje (projekcija očekivanih sredstava-30.000kn)

*Dječji vrtići grada Zagreba -projekt darujmo djeci kazalište(godišnji prihod od ulaznica 120.000 kn)

*Donacije građana (projekcija 30.000kn godišnje)

*Samofinanciranje putem prikupljanja donacija na raznim manifestacijama uz prihod od promotivnih proizvoda (projekcija 100.000 kn godišnje)

*Poslovni sektor (projekcija 30.000kn godišnje)

*Crowdfunding kampanje (1 pas vodič, nabavka šteneta i socijalizacija-15.000kn i 1 pas pomagač, nabavka šteneta i socijalizacija-15.000kn)- ogledni primjeri

*Pripremiti podlogu za potencijalni ugovor o uslugama do kraja 2020 – za uslugu psihosocijalne podrške djeci s teškoćama u razvoju i obiteljima sa MDOMSP u svrhu održivosti socijalnih usluga.

Povijesni prikaz izvora financiranja, te sponzora i donatora koji su u proteklih 28 godina doprinijeli razvoju programa školovanja i dodjele pasa pomagača u Hrvatskoj.

Prilog 1. Ovog strateškog plana – Povijesni prikaz izvora financiranja- sponzora i donatora Udruge koji su tijekom 28. godina doprinijeli razvoju Programa školovanja i dodjele pasa pomagača u Hrvatskoj

5. ORGANIZACIJSKI USTROJ I ČLANSTVO

Udruga ima formalnu vertikalnu razinu upravljanja kroz upravljačka tijela i funkcije pojedinaca, što je definirano Statutom Udruge.

Upravljačka tijela Udruge:

- Skupština
- Predsjednik/dopredsjednik
- Upravni odbor
- Nadzorni odbor
- Stegovni sud
- Tajnik

Skupština je najviše tijelo upravljanja Udrugom i čine je svi redoviti članovi.

Skupština utvrđuje program rada Udruge; donosi Statut Udruge i druge opće akte Udruge; bira predsjednika, potpredsjednika i tajnika Udruge; bira i razrješava članove Upravnog odbora, Nadzornog odbora, Stegovnog suda; raspravlja o izvješću predsjednika, Upravnog odbora, Nadzornog odbora te ocjenjuje njihov rad; donosi programsko i financijsko izvješće, godišnji program rada i financijski plan Udruge; odlučuje o organizacijskim i statusnim promjenama i prestanku rada Udruge; odlučuje o visini godišnje članarine; rješava o žalbama članova Udruge sukladno Statutu; odlučuje o prigovorima protiv odluka Upravnog odbora; odlučuje o prigovorima protiv odluka Stegovnog suda; rješava prigovore iz radno-pravnih odnosa; odlučuje o udruživanju sa sličnim udrugama; bira i opoziva zastupnike Udruge za Skupštinu Hrvatskog kinološkog saveza kao i drugih organizacija i saveza; odlučuje o dodjeli priznanja zaslužnim članovima i organizacijama, te javnim priznanjima i nagradama; donosi sve odluke u vezi s radom Udruge za koje nije nadležan Upravni odbor ili predsjednik Udruge.

Koordinativna razina

Predsjednik Udruge organizira i rukovodi poslovanjem Udruge, zastupa i predstavlja Udrugu, te odgovara za zakonitost njezina rada.

Predsjednica Udruge je Mira Katalenić.

Upravni odbor ima 9 članova, izvršno je tijelo Udruge i najviše tijelo upravljanja između dva zasjedanja Skupštine.

Članovi Upravnog odbora:

1. Hundrić Ursula
2. Hrvoj Vesna
3. Katalenić Mira, predsjednica
4. Knežević Oliver
5. Kobeščak Sanja
6. Marković Igor
7. Mirić Marica
8. Pavić Tomo
9. Pleština Dijana

Upravni odbor: priprema nacrt Statuta i druge opće akte Udruge; saziva zasjedanje Skupštine, predlaže dnevni red i priprema sve materijale o kojima Skupština raspravlja i odlučuje, odlučuje o načinu provedbe Programa rada koji je utvrđen na Skupštini; izvršava odluke Skupštine; utvrđuje godišnji financijski plan Udruge i raspravlja o rezultatima; prima nove članove Udruge i imenuje počasne članove; osniva radne skupine i povjerenstva za pojedine oblike aktivnosti Udruge iz redova članstva; osigurava nadzor nad materijalno-financijskim poslovanjem Udruge; odlučuje o isključenju iz članstva; podnosi Izvješće o radu Skupštini Udruge; odlučuje o promjeni adrese sjedišta Udruge; donosi odluke u skladu sa Zakonom o radu; odlučuje o raspodjeli prikupljenih sredstava; obavlja i druge poslove iz djelokruga rada predviđenih Statutom i drugim općim aktima ili odlukama Skupštine.

Nadzorni odbor čine 3 člana:

1. Forjan Igor
2. Hećimović Ivan
3. Montani Iris

Nadzorni odbor: pregledava cjelokupno materijalno-financijsko poslovanje i akte Udruge, te obavlja nadzor nad tim poslovanjem; provjerava pravilnost primjene propisa odredaba ovog Statuta i ostalih općih akata Udruge; upoznaje Upravni odbor i Skupštinu sa stanjem utvrđenim pregledom i nadzorom; podnosi izvješća o radu Skupštini Udruge.

Stegovni sud se sastoji od 3 člana:

1. Antičević Fani
2. Ivičević- Bakulić Ksenija
3. Mihoković Željko

Stegovni sud, koji se sastoji od 3 člana odlučuje o stegovnoj odgovornosti članova Udruge zbog počinjenih povreda prava i obveza utvrđenih Statutom.

Operativna razina

Tajnik Udruge: priprema sjednice Skupštine Upravnog i Nadzornog odbora; koordinira rad stručnih službi Udruge; priprema nacрте općih akata i pojedinačnih odluka koje donose tijela Udruge; priprema prijedloge planskih i financijskih dokumenata Udruge; obavlja opće i pravne poslove za Udrugu; obavlja i druge poslove predviđene Statutom, općim aktima kao i poslove koje su mu stavili u zadatak Skupština, Upravni odbor te predsjednik i potpredsjednik Udruge, te vodi registar članova.

Tajnica Udruge: Čudina Ana.

Zaposlenici, stručni suradnici, volonteri obavljaju poslove sukladno djelatnosti Udruge.

U Udruzi su trenutno **zaposlene 4 osobe:**

- na Ugovor o djelu – predsjednica Udruge/Koordinatorica programa
- Ugovor na neodređeno vrijeme- 4 stalno zaposlene osobe:
- savjetnica obiteljima korisnika pasa pomagača, mag .psih.
- voditeljica edukativno-promotivnih aktivnosti,
- administrativna tajnica/podrška korisnicima;
- instruktor pasa pomagača

Kroz redovan rad te inovativnim idejama zaposlenici sudjeluju u menadžmentu organizacije.

Dio poslova obavljaju **volonteri**. Udruga ima 30 volontera s kojim su sklopljeni Ugovori o volontiranju. Oni obavljaju konkretne zadatke koji su jasno definirani :računovodstveni poslovi, socijalizacija štenadi/mladih pasa, podrška i pomoć korisnicima, tehnički poslovi... Uz gore navedene volontere, postoje i grupe za specifične promotivne aktivnosti – studenti Socijalnog rada, marketinga Ekonomskog fakulteta, Edukacijsko rehabilitacijskog fakulteta, Studija psihologije i novinarstva...

Vanjski suradnici angažiraju se za obavljanje konkretnih stručnih poslova. Udruga ima višegodišnje suradnike koji su dobro upoznati sa specifičnostima i djelokrugom rada udruge, te humane uloge pasa pomagača u životu OSI i djece s teškoćama u razvoju.

6. ANALIZA VANJSKOG I UNUTARNJEG OKRUŽENJA

6.1. SWOT ANALIZA UDRUGE

		Snage	Slabosti
Unutarnje		<ul style="list-style-type: none"> *Kompetencije u specifičnim područjima (OSI, slijepe osobe, djeca s teškoćama u razvoju), inovativnost i entuzijazam *Visoka intrinzična motivacija tima Udruge *Individualni pristup korisnicima; uspostavljena kvalitetna usluga psihosocijalne podrške djeci s teškoćama u razvoju *Projekt „Darujmo djeci kazalište“ (jedinственost i dugotrajnost); dobra praksa suradnje *Ostvareni dugogodišnji uspješni kontakti i suradnja s brojnim dionicima *Odgovarajući prostor i specifično opremljena prostorija za stručni rad s terapijskim psom *Dugogodišnji pozitivan imidž u javnosti *Verificirani O&M program (kroz EU projekt „Učinkoviti ljudski potencijali“) *Rezultati rada i povratne informacije korisnika *Javne ovlasti temeljem Zakona o kretanju slijepe osobe uz pomoć psa vodiča *Dugogodišnje iskustvo u provođenju edukacija u cilju senzibilizacije stanovništva *Trogodišnji program „Razvoj mobilne podrške korisnicima pasa pomagača u Hrvatskoj“ – 3. Ciklus provedbe *Međunarodna suradnja i edukacije tima *Kvalitetan rad s korisnicima kao pretpostavka povjerenja * Postupak akreditacije Udruge u skladu s Međunarodnim standardima kvalitete 	<ul style="list-style-type: none"> *Manjak stručnog kadra za proširenje usluga korisnicima *Nedostatak komunikacije na hijerarhijskoj razini *Manjak organizacijske strukture u radu; podjele poslova *Manjak financijskih sredstava za osnovnu djelatnost *Zastarjeli način prikupljanja sredstava *Nedostatak kapaciteta za javno zagovaračku ulogu udruge *Nestabilnost izvora financiranja *Sužen raspon mogućnosti za napredovanje zaposlenih *Manjak povratnih informacija o radu *Motivacije i nagrađivanja od strane nadređenih *Nedovoljan broj educiranih i pouzdanih volontera *Nedovoljna prisutnost na društvenim mrežama i u javnosti (elektronički mediji)
		Prilike	Prijetnje
Vanjske		<ul style="list-style-type: none"> *Tri desetljeća iskustva u razvoju i implementaciji programa školovanja pasa pomagača *Potencijal suradnje sa profesionalnim udrugama i ustanovama; *Prilika za intenziviranje dobre prakse suradnje po modelu dječjeg vrtića „ Bajka“ *EU fondovi kao potencijalni izvori financiranja *Interes potencijalnih korisnika za pse pomagače-članovi obitelji djece sa teškoćama u razvoju i stručnjaci *Razvoj suradnje s lokalnim vlastima *Suvremeniji pristup oglašavanju i prikupljanju sredstava (Crowdfunding, online marketing, mobilne platforme za senzibilizaciju mladih) *Uspostavljanja mreže sa suradničkim organizacijama u EU *Širenje „know how“ u regiji (BiH , Srbija) *Razvoj socijalnog poduzetništva 	<ul style="list-style-type: none"> *Kašnjenje i obustava natječaja, nepredvidivost izvora financiranja i nedostatnost financiranja osnovne djelatnosti *Neriješen zakonodavni status korisnika pasa pomagača *Nedovoljno razvijena suradnja sa sličnim organizacijama u Hrvatskoj *Relativizacija zagovaračke uloge Udruge u odnosu na prava korisnika *Nerazumijevanje djelatnosti udruge od strane kadrova u javnoj upravi i kod promjena vlasti *Rizik održivosti dobrih projekata i socijalnih usluga *Osnivanje privatnih škola za pse pomagače upitne kvalitete *Smanjenje fondova u gospodarstvu za sponzorstva i donacije *Smanjenje sredstava za trogodišnji program; još uvijek je malo socijalnih usluga direktno ugovoreno izvan postojeće „Mreže usluga“ nadležnog ministarstva za demografiju obitelj, mlade i socijalnu politiku *Nedovoljna motiviranost volontera za djelovanje u ovom području

6.2. TRENDVI U OKRUŽENJU

Postojanje brojnih instrumenata i zakonskih propisa na zaštiti ljudskih prava, ravnopravnost i socijalnu uključenost osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u Hrvatskoj, često ne podrazumijeva efikasnost njihove primjene. Sve se to u praksi reflektira na stvarni položaj i kvalitetu življenja ovih osoba, a Udruga u središtu pozornosti ima slijepu, i druge osobe s invaliditetom te djecu s teškoćama u razvoju - korisnike pasa pomagača.

Poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom zastupljeno je u brojnim dokumentima što ih je Republika Hrvatska potpisala, a slijedom procesa pristupanja Europskoj uniji definirala kroz postojeću **Nacionalnu strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom 2017. do 2020.**, u kojoj su predviđene mjere za suzbijanje svih oblika diskriminacije osoba s invaliditetom, osiguranje njihove neovisnosti, socijalne i radne integracije, položaja u obitelji te uključivanje u društvo. Značaj projekata i programa što ih Udruga provodi, očituje se kroz preporuke drugih važnih usvojenih međunarodnih konvencija. Posebno se to odnosi na **Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom**, u čijoj je izradi sudjelovala i među prvima ratificirala Republika Hrvatska, kao i **Memorandum o socijalnoj uključenosti** – JIM iz 2007. godine.

Također i u «**Akcijskom planu Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi**» koji se temelji na ovoj Konvenciji, kroz 15 smjernica dokumenta izričito je naglašena povezanost socijalne zaštite i politike suzbijanja siromaštva i socijalne isključenosti osoba s invaliditetom kao i niz preporuka koje se odnose na samozastupanje osoba s invaliditetom, njihovu neovisnost i punu uključenost u društvo.

Već je spomenut projekt **Metodologija praćenja primjene zakona kao pretpostavka afirmaciji ljudskih prava**, sufinanciranog od MOBMS-a, u kojem su kroz evaluaciju rezultata definirane sljedeće preporuke:

- Udruga će nastaviti sa radom na javnom zagovaranju u pogledu izmjena i dopuna Zakona o kretanju slijepu osobe uz pomoć psa vodiča;
- Neophodno je da Udruga započne s radom na izgradnji kapaciteta za primjenu Zakona s vlasnicima/managementom i djelatnicima trgovina i trgovačkih lanaca, hotela, restorana i ostalih uslužnih djelatnosti;
- Potrebno je izraditi analizu sanitarnih propisa i zakona o hrani kako bi se detektirale neusklađenosti sa pravima korisnika pasa pomagača (pristup trgovinama, restoranima i sl.);
- Udruga treba započeti suradnju sa Policijskom akademijom kako bi se i budući djelatnici MUP-a educirali o pravima korisnika pasa pomagača i u konačnici primjerenije postupali u slučajevima diskriminacije ili kršenja prava, odnosno zabrane pristupa javnim prostorima ili javnom prijevozu;
- Udruga treba omogućiti korisnicima pasa pomagača, uz prava i obveze koje proizlaze iz Zakona o kretanju slijepu osobe uz pomoć psa vodiča, a koji su i žrtve diskriminacije, podizanje tužbi zbog diskriminacije (prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije);
- Također je potrebno da Udruga iskoristi uspostavljena partnerstva (npr. sa Centrom za mirovne studije) za jačanje medijske prisutnosti i uključivanje u javne akcije - borbu protiv diskriminacije;
- Udruga treba na osnovu uspostavljenog sustava praćenja primjene Zakona o kretanju slijepu osobe uz pomoć psa vodiča i kršenja prava korisnika izrađivati godišnje izvješće u sjeni koje će koristiti kao zagovarački alat na unapređenju poštivanja prava i položaja korisnika pasa pomagača u društvu uopće.

O svim projektnim aktivnostima što ih je Udruga provela u partnerstvu sa Centrom za mirovne studije, raspravljao je i **saborski Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** 23. veljače 2011. godine, koji je jednoglasno donio **Zaključak upućen Vladi Republike Hrvatske o potrebi formiranja Radne skupine za izradu novog Zakona**, koji bi detaljno uredio ovo područje prava na mobilnost i pristupačnost korisnika pasa pomagača.

6.3. DIONICI ORGANIZACIJE

Postoje interesno utjecajne skupine koje imaju utjecaj na Udrugu, u užem i širem okruženju.

U užem okruženju to su: korisnici (postojeći i potencijalni), zaposlenici, volonteri, članovi upravljačkih tijela i skupština. European Guide Dog Federation (EGDF), Assistance Dogs International.

U širem okruženju inozemne organizacije koje se bave tematikom pasa pomagača, European Guide Dog Federation (EGDF), Assistance Dog International, NVO koje se bave tematikom osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju i ljudskim pravima, državne institucije (ministarstva koja sufinanciraju rad kroz programe/projekte, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Ured za Udruge Vlade RH...), lokalne i regionalne vlasti, financijske institucije, sponzori i donatori, zakonodavne institucije, politička strukture i dr.

Razvoj djelatnosti Udruge i provedba aktivnosti temelji se na potrebama korisnika te izazovima proizašlih iz prakse. Među zaposlenicima i u upravljačkim tijelima uključeni su i korisnici pasa pomagača zbog kojih Udruga postoji i djeluje. Udruga će djelovati dokle god bude potrebe u praksi. Stoga su korisnici izravno i neizravno uključeni u donošenje odluka i planiranje aktivnosti. Općenito, pokreti osoba s invaliditetom (OSI) u RH inzistiraju na **pristupu „NIŠTA O NAMA BEZ NAS!“** što znači da predstavnici OSI trebaju biti uključeni u donošenje zakona, strategija, odluka i sl. a koje se tiču reguliranja njihovog položaja u društvu.

Uz korisnike tu su ostali zaposlenici, članovi upravljačkih tijela, volonteri koji vjeruju u „pokret pasa pomagača“ te imaju stručna znanja i kompetencije koje doprinose kvaliteti rada Udruge, i djeluju za opće dobro.

ADI, European Guide Dog Federation (EGDF) i AAIL, kao i druge međunarodne asocijacije, imaju izravan utjecaj kroz licenciranje i primjenu Standarda i kriterija školovanja pasa pomagača i terapijskih pasa.

Za razliku od interesnih skupina iz užeg okruženja, broj onih iz šireg je znatno veći te se mijenja. To ovisi, prije svega o potrebama korisnika, no i brojnim drugim faktorima – sociološkim, ekonomskim, financijskim, tehnološkim, znanstvenim, političkim, profesionalnim.

Udruga je do sada dobro balansirala i uključivala interesne grupe u aktivnosti i odlučivanje.

To je područje u središtu pozornosti rada i djelovanja Udruge, naslanjajući se upravo na odrednice iz Nacionalne strategije za izjednačavanje mogućnosti OSI te međunarodnih dokumenata.

Projekt i programi Udruge operativno su postavljeni na način da u provedbu uključuju bitne dionike - Udrugu kao podnositelja, korisnike, suradničke i partnerske organizacije, institucije i lokalnu samoupravu - ukazujući na opravdanost djelovanja Udruge upravo prema krajnjim korisnicima.

Primjena ovog modela omogućuje da, u suradnji sa odabranim dionicima u lokalnoj zajednici, korisnicima osiguravamo bolju kvalitetu života, a u zajednici postizemo poboljšanje senzibiliziranosti stanovništva za prava i potrebe slijepih i drugih osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju, i održivost programskih aktivnosti.

Svakako na kraju ali ne manje važno treba naglasiti doprinos građana, sponzora i donatora koji podržavaju rad i djelovanje Udruge, s jedne strane kroz novčane donacije a s druge osiguravanjem vozila, opreme, hrane za pse i sl.

7. STRATEŠKI CILJEVI 2018.-2021.

Strateški cilj 1. Poticanje mobilnosti osoba s invaliditetom i integracije djece s teškoćama u razvoju uključivanjem pasa pomagača

Specifični cilj 1.1. Daljnje unapređenje programa uzgoja i socijalizacije budućih pasa pomagača

Specifični cilj 1.2. Razvoj i provedba programa školovanja pasa pomagača

Specifični cilj 1.3. Razvoj i provedba programa i socijalne usluge psihosocijalne podrške roditeljima i djeci s teškoćama u razvoju

Specifični cilj 1.4. Razvoj i provedba programa mobilne savjetodavne podrške korisnicima pasa pomagača

Strateški cilj 2. Edukacija stručnjaka koji u svoj rad uključuju terapijske pse i povećana dostupnost informacija o pozitivnim učincima terapijskih pasa na korisnike i obitelji

Specifični cilj 2.1. Školovanje i dodjela terapijskih pasa u skladu s međunarodnim standardima kvalitete (postupak akreditacije Udruge u skladu sa ADI i AAll standardima)

Specifični cilj 2.2. Edukacija stručnjaka o uključivanju terapijskih pasa u radu s korisnicima

Specifični cilj 2.3. Procjena rada i edukacija voditelja i privatnih pasa za terapijsku namjenu

Specifični cilj 2.4. Razvoj programa posjeta tima udruge s terapijskim psom ustanovama i udrugama, u svrhu prezentacije i edukacije stručne javnosti o pozitivnim učincima uključivanja terapijskih pasa

Strateški cilj 3. Razvoj programa mobilne podrške u području orijentacije i mobiliteta slijepih

Specifični cilj 3.1. Edukacija O&M instruktora prema verificiranom programu

Specifični cilj 3.2. Zapošljavanje instruktora za pružanje mobilne usluge u području orijentacije i mobiliteta slijepih osoba

Specifični cilj 3.3. Procjena potreba u županijama i utvrđivanje prioritetnih korisnika usluge u suradnji sa drugim relevantnim udrugama i ustanovama

Strateški cilj 4. Afirmacija prava i položaja osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u Hrvatskoj i na međunarodnoj razini

Specifični cilj 4.1. Organizacija edukativno – promotivnih aktivnosti u cilju senzibilizacije javnosti

Specifični cilj 4.2. Organizacija javnih događanja uz proširenje asortimana promotivnih proizvoda Udruge i web prezentacije

Specifični cilj 4.3. Sudjelovanje u izradi prijedloga zakonodavnog okvira za korisnike pasa pomagača i drugih propisa vezanih uz socijalne usluge i podršku osobama s invaliditetom, djeci s teškoćama u razvoju i drugim osobama oboljelim od različitih bolesti (psihička oboljenja i poremećaji)

Specifični cilj 4.4. Monitoring/praćenje primjene Zakona o korištenju pasa pomagača

Specifični cilj 4.5. Suradnja s organizacijama na međunarodnoj razini s ciljem daljnje razmjene primjera pozitivne prakse, umrežavanja i razmjena iskustava na promicanju provedbe politika jednakih mogućnosti za osobe s invaliditetom

Specifični cilj 4.6. Umrežavanje sa udrugama u regiji (Crna gora, BiH, Srbija i Slovenija) na poticanju razvoja politika jednakih mogućnosti i primjene Konvencije UN o pravima OSI

8. ORGANIZACIJSKI PRIORITETI 2018. – 2021.

U razdoblju 2018. do 2021. godine potrebno je osigurati optimalno funkcioniranje i rad Udruge dobrom raspodjelom poslova, osiguranjem kvalitete svih socijalnih usluga i programa i osiguranjem adekvatnih financijskih sredstava za rad. U tom smislu, utvrđeni su sljedeći prioriteti:

****Poboljšati operativni menadžment, organizacijski ustroj i podjelu poslova***

U skladu s potrebama Udruge cilj je povećati brojnost stručnog kadra s 4 na 8 do 9 osoba, postupno i u skladu s osiguranim izvorima financiranja i planom programskog razvoja. Potrebno je utvrditi potrebe za radnim mjestima te izraditi novu Sistematizaciju radnih mjesta u skladu s aktualnim i očekivanim potrebama do 2020.

Potrebno je i povećati mrežu educiranih i pouzdanih volontera sa aktualnih 5 na 10. Bit će potrebno jasno definirati koja vrsta volonterske podrške je Udruzi potrebna i ciljano regrutirati volontere u suradnji sa volonterskim centrima, sveučilištima i drugim organizacijama.

U okviru sadašnjeg ustroja organizacije, potrebno je pojačati protok relevantnih informacija, poticati pozitivnu organizacijsku klimu i osigurati pravovremene pripreme i rješavanje problema putem dobro osmišljenih tematskih sastanaka.

****Razvoj kompetencija zaposlenih i volontera za rad u Udruzi***

Udruga predviđa daljnji razvoj vještina i kompetencija tima u području projektnog i organizacijskog menadžmenta, razvoja socijalnih usluga i programa, praćenja i vrednovanja rezultata, povećanja efikasnosti i učinkovitosti istih.

Osim toga, potrebno je i dalje osigurati specifične edukacije stručnjaka za rad sa psima pomagačima.

Kratkoročno, a prioritetno je osigurati mentorstvo zaposlenih u suradnji s drugim OCD-ima i putem ciljanih edukacija za pripremu projekata za ESF, europske fondove, kako ne bi došlo do propusta u prijavama, s obzirom da se na taj način osiguravaju potencijalno značajna sredstva za rad Udruge.

Usavršavanje u području socijalnih usluga, razvoja alata i materijala potrebnih za usklađivanje sa Standardima kvalitete socijalnih usluga i/ili specifičnih terapijskih postupaka

****Ojačati plan razvoja i prikupljanja financijskih sredstava:***

U narednom strateškom razdoblju potrebno je osmisliti, i provesti inicijalno, inovativne kampanje za školovanje dva psa pomagača putem Crowd funding kampanja.

Potrebno je definirati područja za postavljanje mreža kasa sa novim partnerima/prostorima (povećati broj sa 4 na 10) kao način samofinancirajućih aktivnosti Udruge.

Potrebno je poboljšati financijsku stabilnost apliciranjem projekata na EU natječaje, posebno one koji osiguravaju barem dvogodišnje trajanje za osiguranje kvalitetnog tima.

Predviđa se i uvođenje novih tehnoloških rješenja u radu Udruge posebno za prikupljanje sredstava i komunikaciju sa vanjskim dionicima i javnosti

****Usklađivanje sa Standardima kvalitete socijalnih usluga i akreditacija za ADI i AAI (programi školovanja pasa i usluge korisnicima)***

Do 2020, Udruga će uspostaviti kvalitetu socijalnih usluga u skladu s Nacionalnim standardima kvalitete za socijalne usluge te međunarodnim standardima ADI i AAI.

Do kraja 2018 potrebno je izvršiti procjenu za Standarde kvalitete (MDOSM) te postupno prilagoditi cjelovitu dokumentaciju Udruge, procedure i prakse tima u radu s korisnicima i planiranju usluga i programa do kraja 2019.

U skladu sa zahtjevima, započet postupak akreditacije za ADI (2018) i AAI (2018-2020)- potrebno realizirati prema definiranim rokovima.

*Ojačati zagovaračke kapacitete i participirati u izradi javnih politika relevantnih za rad Udruge

Udruga treba nastaviti sa sudjelovanjem u radnoj skupini za izradu novog Zakona o korištenju pasa pomagača te drugih relevantnih propisa o socijalnim uslugama i podršci djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom.

Potrebno je nastaviti suradnju s mrežama u zemlji i inozemstvu o svim bitnim pitanjima politika za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju.

U razdoblju koje slijedi, predviđa se i izrada studije „Novih 15 godina“ odnosno učinci 30 godina rada Udruge, nastavno na izvrsnu publikaciju kojom smo obilježili prvih 15 godina rada. Nalaze nove studije učinaka Udruge treba komunicirati u javnosti putem medija i promotivnih događanja.